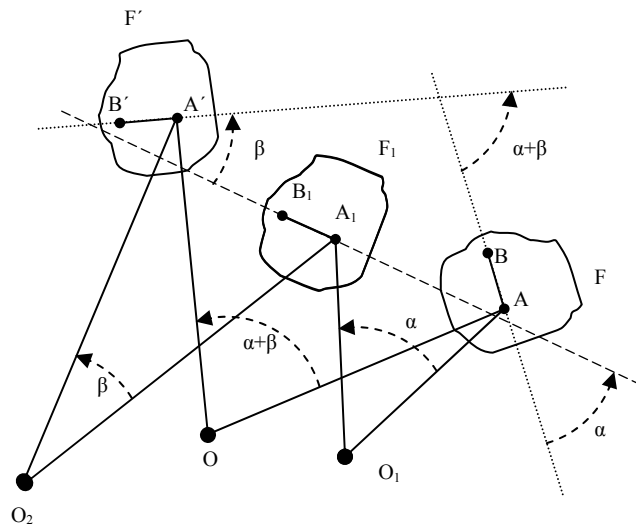

σχήματος F' τότε τα σχήματα AB και A_1B_1 είναι ίσα και σχηματίζουν μια γωνία $\hat{\alpha}$. Τα τμήματα A_1B_1 και $A'B'$ είναι ίσα και σχηματίζουν μια γωνία $\hat{\beta}$. Έτσι τα αντίστοιχα τμήματα AB και $A'B'$ των σχημάτων F και F' είναι ίσα και σχηματίζουν μια γωνία $\hat{\alpha} + \hat{\beta}$. Αν $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 360^\circ$ αυτό σημαίνει ότι τα αντίστοιχα τμήματα των σχημάτων F και F' είναι παράλληλα. Από τα πιο πάνω προκύπτει άμεσα ότι τα σχήματα F και F' συνδέονται με έναν μετασχηματισμό στροφής με γωνία $\hat{\alpha} + \hat{\beta}$ αν $\hat{\alpha} + \hat{\beta} \neq 360^\circ$ και με έναν μετασχηματισμό μεταφοράς αν $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 360^\circ$.

Σχ.15

Αν συνθέσουμε λοιπόν δύο στροφές $\mathcal{H}_{(O, \hat{\alpha})}$ και $\mathcal{H}_{(O, \hat{\beta})}$ με την ίδια φορά και κέντρα O_1 και O_2 και γωνίες α και β είναι μια στροφή γωνίας $\hat{\alpha} + \hat{\beta}$ αν $\hat{\alpha} + \hat{\beta} \neq 360^\circ$ ενώ αν $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 360^\circ$ είναι μια μεταφορά. Επειδή όμως η στροφή κατά μια γωνία $\hat{\alpha}$ και κατά μια ορισμένη φορά είναι ισοδύναμη με στροφή κατά $360^\circ - \hat{\alpha}$ και κατά την αντίθετη φορά τότε το τελευταίο μέρος του θεωρήματος αυτού μπορεί να διατυπωθεί και ως εξής: Η

σύνθεση δύο στροφών $\mathcal{H}_{(O, \hat{\alpha})}$ και

$\mathcal{H}_{(O, \hat{\beta})}$ είναι μεταφορά αν αυτές οι

στροφές έχουν την ίδια, κατά το μέτρο της, γωνία στροφής αλλά αντίθετες φορές στροφής.

Ας δείξουμε τώρα (σχήμα 16) πώς από τα κέντρα O_1 και O_2 και από τις γωνίες $\hat{\alpha}$ και $\hat{\beta}$ δύο στροφών $\mathcal{H}_{(O, \hat{\alpha})}$ και $\mathcal{H}_{(O, \hat{\beta})}$ μπορούμε να βρούμε την στροφή ή την μεταφορά που προκύπτει από την σύνθεσή τους. Ας υποθέσουμε πρώτα ότι $\hat{\alpha} + \hat{\beta} \neq 360^\circ$. Σε τέτοια περίπτωση η σύνθεση των δύο στροφών είναι στροφή γωνίας $\hat{\alpha} + \hat{\beta}$. Ας προσπαθήσουμε να βρούμε το κέντρο της σύνθεσης. Η σύνθεση των δύο στροφών απεικονίζει το κέντρο O_1 της πρώτης στο σημείο O_1' έτσι ώστε $O_1'O_2 = O_1O_2$ και η γωνία $\angle O_1O_2O_1' = \hat{\beta}$ αφού η πρώτη στροφή αφήνει το O_1 σταθερό και η δεύτερη μεταφέρει το O_1 στο O_1' . Η σύνθεση των δύο μετασχηματισμών στροφής μεταφέρει το σημείο O_2'' στο O_2 έτσι ώστε $O_2''O_1 = O_2O_1$ και γωνία $\angle O_2''O_1O_2 = \hat{\alpha}$ αφού και πάλι η πρώτη στροφή μεταφέρει το O_2'' στο O_2 και η δεύτερη αφήνει το O_2 σταθερό. Άρα το κέντρο O που ψάχνουμε βρίσκεται σε ίση απόσταση από τα O_2 και O_2'' και από τα O_1 και O_1'' οπότε το O μπορεί να βρεθεί ως το σημείο τομής των μεσοκαθέτων l_1 και l_2 των τμημάτων O_1O_1'' και O_2O_2'' . Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι: (σχήμα

16) η l_1 διέρχεται από το O_2 και σχηματίζει γωνία $\sphericalangle l_1O_2O_1 = \frac{1}{2}\hat{\beta}$ και η l_2 διέρχεται από το O_1

και σχηματίζει γωνία $\sphericalangle l_2O_1O_2 = \frac{1}{2}\hat{\alpha}$. Αν $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 360^\circ$ τότε η μεταφορά η οποία προκύπτει

από την σύνθεση των δύο στροφών μπορεί να καθοριστεί από το ότι μεταφέρει το σημείο O_1 στο O_1' (ή το σημείο O_2'' στο O_2). ότι Τα σημεία O_1' και O_2'' μπορούν να καθοριστούν όπως και πριν.